

AKTUALNO Vprašanje

Okrajni komite LMS Kranj pripravlja še v tem mesecu posvetovanje o problematičnih vajenskih in dijaških domov na Gorenjskem. Zanimalo nas je, o čem bodo razpravljali, zato smo prosili za pojasnilo predsednika OK LMS Marijana Rožiča. Bralce seznanjamо z odgovorom:

«Na bližnje posvetovanje o dijaških in vajenskih domovih smo povabili vse predsednike upravnih odborov in upravnike domov ter zastopnike domskih skupnosti. Na dnevnem redu je

razprava o ekonomskih in vzgojnih vprašanjih. Naš namen je opozoriti na veliko potrebo po gradnji novih domov. V povojnem obdobju je bilo ustanovljenih precej strokovnih šol, v katere so se vpisovali učenci iz raznih krajev, za stanovanja pa ni nihče poskrbel. Samo v Kranju je zdaj 5 vajenskih in dijaških domov. V Dijaškem domu na Zlatem polju so odklonili to jesej 50 prostilcev. Dom je prenatrpan, saj je bil grajen za 148 dijačev, zdaj pa se jih stiska v njem 278. To slabo vpliva tudi na učni uspeh in razen tega je onemogočeno v domu vsako kulturno delo. Oskrbnine so povsod zelo vi-

soke. V diaškem domu v Kranju plačujejo dijaki 5200 din mesečno, v domovih industrijskih šol pa nekaj manj, ker tudi podjetja nekaj prispevajo. Po nekodijaki sami opravljajo različna dela (serviranje), da bi znižali oskrbnino. Na posvetovanju se bomo razen tega razgovarjali še o vzgojiteljskem kadru. Stalnih vzgojiteljev v domovih pravzaprav ni. Največ je študentov, ki po enem ali dveh letih odidejo v drugo službo. Tudi o sodelovanju dijakov in učencev z upravnimi odbori domov bomo razpravljali.» -ey

AKTUALNO Vprašanje

KAŽI POTE postavljamо

Nam niso potrebni volilni goždi, prazne obljube kandidatov in podobni razviti predvojni strankarski volilni priporočki. Te stvari, poštenemu človeku zoprne, so ostale v ranjek, klavarnem predvojnem času. Zdaj se v pripravljanju na volitve kandidati ne tepejo za glasove volivcev. Cilj nam je namreč vsem skupen, gre ite za to, kdo je primernejši, da ga uresničuje. Volitve so za nas predvsem ugodna prilika, da ob njej volivci še posebej proučimo, kako smo delali dosegli, kje in zakaj je škripal ter česa in kako se bomo lotili odslej, da bo to naše življenje postajalo vedno bolj takšno, kakršno si delovni ljudje želimo.

Pravimo, da je občina osnovna matica naše družbeno-politične ureditve, izvor družbenega življenja, celica, v kateri se srečujejo in združujejo interesi posameznika in skupnosti. V občinah se zato najbolj konkretno preizkuša tudi popolnost raznih smernic, zakonov, uredov itd., tu se tudi najbolj konkretno kažejo posamezne vrzeli. Zato se na zborih volivcev, ki so te dni, pa še na raznih drugih sestankih in zborovanjih, pogovorimo ne samo o čisto lokalnih zadevah, ki so seveda tudi važ-

Po razpravah na nekaterih zborih volivcev sodeč hočajo volivci osvežitev ljudskih odborov. Marsikak dosedanj odbornik, ki ni bil dovolj prizadelen ali ki ni šel včrtic s sodobnim življenjem in ni dovolj prisluhnih koristnim težnjam možic, zdaj ni na kandidatni listi, pačprav ga je morda predlagalo vodstvo te ali one politične organizacije. Take odbornike bodo po volji volivcev zamenjali novi ljudje, morda tega dela še (Nadaljevanje na 2. strani)

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO X. — ST. 73 — CENA DIN 10.—

Kranj, 20. septembra 1957

MLADEMU RODU ZDRAV duševni in telesni razvoj

TEDEN OTROKA

TEDEN
OTROKA

Dne 30. septembra se bo začel Teden otroka, ki vključuje tudi mednarodni dan otroka — 7. oktober. Nas čakajo v tem tednu številne naloge, katerih osrednji cilj je okrepitev vzgojnega dela z mladino. Izrazito kampanjskih akcij v Tednu otroka ne bo, potrudili pa se bomo, da bo skrb družbe za otroke še večja kot doslej, in sestavili bomo načrte za uresničenje vseh pogojev, ki omogočajo mlademu rodu zdrav duševni in telesni razvoj.

Bilanca zadnjega desetletja nam razkriva na področju družbene skrbi za otroka dokajen napredok. Vrtci, jasli, mlečne in šolske kuhinje, izvenšolsko udejstvovanje pionirjev, izobraževanje staršev, zdravstvena zaščita matere in otroka, šolska reforma itd., vse to so znatne pridobitve. Razvoj pa terja od nas čedalje več, zato se z uspehi ne moremo zadovoljiti in zato si tudi postavljamo vsako leto večje cilje.

Okraina Zveza društev prijateljev mladine Kranj je v ponedeljek, 16. septembra sklical posvetovanje s predsedniki občinskih odborov SZDL in zastopniki vseh organizacij, ki vključujejo v svojih vrstah tudi podmladke. Razpravljali so o nalogah v Tednu otroka. Pripravljalni odbori v posameznih občinah in te dneži sestavljajo načrte za delo v Tednu otroka, ki bo pravzaprav samo začetek temeljitejše družbene skrbi za mlado pokolenje.

V letošnjem letu naj bi družbene organizacije še posebno skrbele za uresničenje materialnih pogojev, ki bodo omogočili uvajanje tehnične vzgoje, gospodinjstva in še nekaterih drugih predmetov v naše šole. Nadalje bodo morale usmerjati in pospeševati razvoj družbenega upravljanja v šolah. Sveti za šolstvo delajo še vedno preveč ločeno od šolskih odborov, zato

skupni posveti, ki so jih lani začeli v Kranju, tudi v novem šolskem letu ne bodo odveč. Na Gorenjskem je še vedno nekaj nad 20 šol, kjer nimajo mlečne kuhinje. Le-te bo spričo dobrega vpliva na otrokovo zdravje in delo v šoli treba ustanoviti čimprej. Tudi število šolskih kuhinj bo v tem šolskem letu treba še pomnožiti. Naloge šolskih kuhinj namreč niso samo v tem, da nudijo otrokom dopolnilno prehrano, ampak imajo tudi svoj vzgojni pomen. Otroci se v šolskih kuhinjah zadržujejo med odsotnostjo staršev in se pod nadzorstvom vzgojiteljev učijo. V šolskih kuhinjah naj bi učenci pridobili tudi nekaj praktičnega znanja iz domačega gospodarstva in tako dopolnjevali v šoli pridobljeno znanje.

Naloge športnih ter kulturnih organizacij je, da v Tednu otroka razmišljajo, kako vključiti v podmladke čimveč mladih ljudi in jim nuditi pestro in vsestransko vzgojo. Učitelji telesne vzgoje v našem okraju so pripravljeni pomagati pri urejanju igrišč ob šolah. Marsikje, kjer do sedaj niso imeli telovadnice, so bili otroci tudi brez primernega igrišča, zato je treba pozdraviti dobro voljo fizkulturnih učiteljev. Tudi za delavnice, ki jih terja pouk politehnične vzgoje, bo na šolah težko. Povsod manjki prostorov. V I. gimnaziji v Kranju so tako delavnico uredili v kleti in verjetno bodo morali kletne prostore izkoristiti tudi drugod, če jih le imajo.

Precejšen del skrbi za otroke bodo morale prevzeti na svoje rame tudi stanovanjski skupnosti. V novih naseljih bo treba projektirati zavetnišča za otroke zaposlenih staršev, prostore za sestajanje pionirjev in njihovo delo v krožkih, igrišča in podobno. V stanovanjskih skupnostih bo treba razvijati najrazličnejše oblike dela z otroki, saj te oblike pomenijo izdatno pomoč pri razbremenitvi zaposlene žene in družine. S ta-

kimi načrti se marsikje že ukvarjajo, uresničiti pa jih še niso uspeli. K dolžnostim stanovanjskih skupnosti moramo pristeti tudi skrb za ureditev potrebnih trgovskih lokalov, s čemer bodo prav

nich takoj knjižnico že imajo in je zelo dobro obiskana. Pionirji imajo v knjižnici tudi svoje krožke. Vsakdo si lahko izbere tisto delo, ki ga najbolj zanima. Tudi Kranjčani na ustanovitev pionirske knjižnice težko čakajo. Zanimanje otrok zanjo je izredno veliko, saj so se celo v študijski knjižnici nekaj časa kar v gručah zadrževali.

Pomembna naloga družbenih organizacij je, nadalje, skrb za izobraževanje staršev. V zadnjih letih so imela vsa vzgojna in zdravstvena predavanja velik odmev ne samo na Gorenjskem, ampak tudi v drugih krajih Slovenije. To je vzpodobilo Zvezo prijateljev mladine Slovenije, da bo letos ustanovila Republiški center za izobraževanje staršev, ki bo nudil posameznim krajem stalno pomoč pri delu.

Zdravstveno zaščito otrok, ki je v našem okraju že precej razvita, bomo morali prav tako še izboljšati. Zlasti posvetovalnic za otroke je na Gorenjskem še veliko premalo, predvsem zaradi tega, ker povsod manjka primernih prostorov. Če bodo vse organizacije pri iskanju le-te res prizadene, potem njihov trud gotovo ne bo zmanj. To jesen bomo tudi prvič cepili otroke proti poliomielitisu, za kar je izdala družba precejšnje vseote. Zal, marsikateri oče oziroma mati za to pomembno zdravstveno akcijo ne kaže dovolj razumevanja in se ne zaveda, kakšne nevarnosti bo cepivo obvarovalo njihove otroke.

Nalog, ki se jih bo treba lotiti v Tednu otroka je torej precej in še nismo našeli vseh. Slednji državljani bo lahko na svojem področju družbenega udejstvovanja napravil nekaj za mladino. Podjetja naj prav tako ne bi stala ob strani in vsak, četudi skromen prispevek v fond za otroke bo dobrodošel.

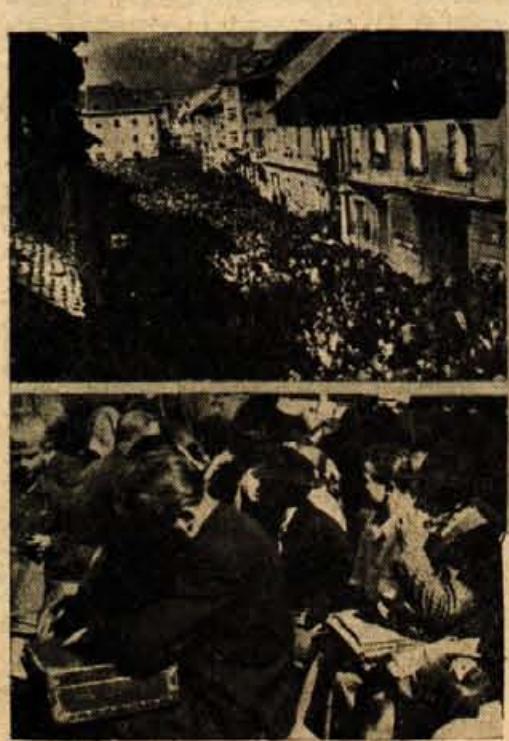
PRI POMEMBNEM OPRAVILU

tako pomagali pri razbremenitvi žene. Treba bo predvsem razviti najrazličnejšo uslužnostno dejavnost — pralnice, likalnice, kralpalnice, menze itd.

K splošni in estetski vzgoji otroka bodo lahko veliko pripomogle pionirske knjižnice. Na Jese-

V SLIKI IN BESEDI

Še vedno zanimivo...

Z NEDELJSKE TOMBOLE
Na glavnem trgu v Kranju — glava pri glavi (zgoraj levo). Najbolj vneti so zasedline prostore ob tribuni že dopoldne (levo). «Stevilka...» — napovedovalec pred mikrofonom (zgoraj).

naš razgovor

OBČINSKI ODBOR BO LAJK BOLJE GOSPODARIL

Mizarja Martina Pižent smo našli v leseni baraki podjetja «Gradis» v Skofji Loki. Pravkar je dogovoril velik okenski okvir.

«Vas so tudi kandidirali v občinski zbor, kajne?»

«Da. S tem pa še ni rečeno, da bom izvoljen.»

«Vi ste že bili član sedanjega občinskega odbora. Ste se v doseganjem delu mnogo ukvarjali in spoznali z ekonomskimi problemi občine? V čem vidite naloge sedanjega zборa proizvajalcev?»

«Občinski odbor bo zdaj brez dvoma boljši. Mno-ge stvari iz gospodarstva bodo sedaj reševali proizvajalci, ki ta vprašanja dobro poznajo, saj se z njimi srečujejo vsak dan v svojem delu.» Je dejal Pižent.

«Dosej je bil zbor proizvajalcev samo na okraju. Ali ste vi v občinskem odboru čutili njegov obstoj, njegovo pomoč?»

«Ne bi mogel tega trditi. Morda zato, ker je bilo njegovo delo mnogo širše in posamezni odborniki občine nismo bili toliko seznanjeni z delom in uspehom zboru proizvajalcev na okraju.»

«Ste vsaj prišli v stik s posameznimi člani?»

«To da. Tudi v naš kolektiv; na seje delavskega sveta ali upravnega odbora, pa tudi na širše sestanke članov sindikata, smo večkrat povabili člana okrajnega zboru proizvajalcev. Tako nam je dosti stvari tolmačil in obrazložil s področja gospodarstva. Ta vprašanja tudi delavce zelo zanimajo.»

«Mislite, torej, da bo zbor proizvajalcev v občini veča pomoč občinskemu odboru?»

«Vsekakor. Mislim pa tudi, da bo zbor proizvajalcev v občini lažje opravil v bodoče svoj obstoj in se uveljavil, ker so za to dani drugi pogoji.»

«Mislite glede pristojnosti?»

«Da. Doslej je bila občina dokaj omejena v tem. Sedaj, vsaj tako predvidevajo, bo občina imela več pravic pri razdeljevanju dohodkov, imela bo inšpekcijsko službo in druge naloge. Zato mislim, da bo zbor proizvajalcev imel dovolj dela tudi v občini in bo občinski odbor lahko boljše gospodaril.»

K. M.

TE DNI PO SVETU

△ Predsednik romunske vlade Chivu Stoica in predsednik republike maršal Tito sta izmenjala pismi, v katerih načenjata za narode Balkana vrsto pomembnih vprašanj. Skupno bukareščansko in briško poročilo romunske in jugoslovanske vlade predvideva obsežen in konkreten delovni program za nadaljnje poglabljanje in razširitev uspešnih odnosov med Romunsko ljudske republiko in FLRJ. Obe vladi vztrajno uresničujejo ta program v interesu narodov obeh dežel in splošnega miru. — Predlagani ukrepi v celoti ustrezajo ustanovni listini OZN, katere cilj je podpirati mednarodni mir in varnost, razvijati prijateljske odnose med narodi in ustvariti sodelovanje v urejanju mednarodnih vprašanj gospodarskega, socialnega, kulturnega in humanega značaja, ter prispevajo k uresničitvi teh visokih načel.

△ Jugoslovanska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića, ki je v torek prispela v Peking, je obiskala ministrskega predsednika Ču En Laja. Obisk jugoslovanske delegacije pri Ču En Laju je minil v znamenju prijateljske in obojestranske koristne izmenjave misli ter izkušenj o problemih, za katere se zanima obe državi. — Jugoslovanska parlamentarna delegacija je v sredo obiskala neko kmetijsko zadrugo blizu Pekingu.

△ V Siamu je bil v torek izvršen državni udar. Iz diplomatskih krogov poroča, da je dosedanje predsednik siamske vlade Pibul Songram zapustil deželo. Oblast je začasno prevzel vrhovni poveljnik siamskih oboroženih sil maršal Sarit Tamarat, ki je dali razglasil v deželi izredno stanje in pozval vladu, naj odstopi. Nekaj ur po prihodu čet v mesto in proglašitvi izrednega stanja je maršal Sarit sporočil po siamskem radiu, da je dosedanje vlada Pibula Songrama strmolagljena. Maršal Sarit je pozval prebivalstvo, naj ostane mirno in pripomnil, da bodo s tuje ravnili pravično. Pozval je tudi guvernerje pokrajin, naj sodelujejo z njim, naj zagotove prehrano prebivalstva in prepričijo navajanje cen. — Spor med vlado Pibula Songrama in vojsko se je začel 21. avgusta. V državnem udaru so sodelovali vsi trije rodbini vojske. Maršal Sarit je star 49 let in pod njegovim vodstvom je bil leta 1947 izvršen državni udar, s katerim je prišel na krilo Pibul Songram.

△ V sredo je začelo 12. zasedanje Generalne skupščine OZN. Ob tej priliki so izvolili novozelandskega delegata za predsednika. Novi predsednik je sir Leslie Munro. Skupščina je prisrno pozdravila novega predsednika, ko je ta preuzev svoje mesto. — Generalna skupščina je za tem soglasno odobrila prosojno Malaje za sprejem v OZN, ki ima zdaj 82 članov.

△ V vzhodnem Berlinu se je začela razprava proti skupini ljudi, ki so bili obtoženi, da so delali za ameriško obveščevalno službo. Obtožnica jih brezneni, da so organizirali protirevolucionarne skupine, ustanavljali skladišča orožja ter oddajne radijske postaje na ozemlju Vzhodne Nemčije.

△ Japonska Konzervativna stranka je poslala Sovjetski zvezri in ZDA poziv, naj takoj opustita atomski poskuse. Oba poziva so danes v pismih poslali predsedniku Eisenhowerju in prvemu sekretarju KP SZ Hruščevu. V Tokiu in drugih japonskih mestih je danes znova prišlo do protestnih zborovanj proti atomskim poskusom.

△ Švicarska vlada je predlagala Spodnjemu domu, naj pripozna ženam pravico, da lahko volijo in da so lahko voljene. Švicarske žene dosedaj niso imele volilne pravice.

△ 16. t. m. ob 14. uri je bilo sovjetsko potniško letalo, ki vozi na progi Moskva-Tirana, zaradi neurja prisiljeno pristati blizu vasi Perovo v Presbitiških Prespanskih jezer. Nihče od članov posadke in 22 potnikov ni bil poškodovan.

IZDAJA CASOPISNO ZALOZNISKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNİK / UREJEA UREDNIŠKI ODEB - ODOGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 - TELEFON UPRAVE ST. 476 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROCNINA 600 DINARJEV, MESECNA 50 DINARJEV

LUDJE IN DOGODKI

KORISTNA POBUDA

Predsednik romunske vlade Kibu Sojka je poslal predsedniku FLRJ Josipu Brozu-Titu pismo, v katerem med drugim pravi, da bistveni interesi balkanskih narodov terjajo široko, kolektivno sodelovanje držav tega območja. V ta namen predlaga posvetovanje šefov balkanskih vlad, na katerem bi proučili načrte za ustrezne oblike sodelovanja pri utrjevanju miru na Balkanu in možnosti za razširitev kulturnih ter gospodarskih stikov.

Predsednik Tito je v odgovoru na pismo izjavil, da je po mnenju jugoslovanske vlade sožitje držav z različno družbeno in politično ureditvijo nujno. Zelo cenim — pravi odgovor predsednika Tita, — predlog, ki ste jih postavili. Uresničitev teh predlogov bo koristila narodom na Balkanu, njihovemu splošnemu predku, krepila pa bi tudi evropsko varnost in utrjevala svetovni mir.

All smo res na pragu novega obdobja v balkanskem sodelovanju? Tako se lahko vsakdovpraša ob izmenjavi pism predsednika romunske vlade Kibu Sojka in predsednika FLRJ Tita. Ceprav obe pismi še nakanjata možnost za širše sodelovanje med balkanskimi državami, je že sama pobuda izredno pomembna in ji bodo bržko vse države na Balkanu, pa tudi drugog po svetu posvetile veliko pozornosti.

Ni še daleč čas, ko so za balkanski potok uporabljali že tolkokrat ponavljani prilastek »sod smodnika«. Cetudi je ta izraz nekolikanj obrabilen, se je tedaj v njem vendar zrcalila vse politična situacija na tem pod-

ročju, polna protislovij, nasprotij in pomešanih tujih vplivov. Ceprav so nekatere balkanske dežele po drugi svetovni vojni samostojne zgrabile za krmilo svoje zunanje politike, ceprav Balkan danes ni eno izmed nevarnih vojnih žarišč, vendar tudi še ni pravega sodelovanja med deželami, ki jih jo zgodovina postavila na isti košček zemeljske krogle in jim v marsičem dodelila skupno usodo.

Prav je, da danes povemo, da nekatere države niso varčevalne z naporji, da bi se balkanski narodi zblizili med seboj, da so bili storjeni važni koraki v tej smeri in doseženi tudi nekatere pomembne rezultati. Niti ne bogneskomron, če pri tem poudarimo konstruktivno vlogo Jugoslavije, ki si je v skladu s svojo dosledno politiko sožitja in sodelovanja z vsemi državami, ne glede na družbene in politične razlike, prizadevala najti skupen jezik z vsemi balkanskimi državami. Balkanski pakt treh dežel tega področja: Turčija, Grčija in Jugoslavija — je značilen primer za možnosti in koristi takšnega sodelovanja, pa ceprav ga je dosedanje turško - grški spor okrog Cipra spravil na mrtvo točko.

Zal pa so nekatera nasprotja doslej zavirala učinkovitejše korake in vidnejše uspehe v balkanskem sodelovanju. Med državljanško vojno in Grčiji so se zaostričili odnosi med to deželo in njenimi severnimi sosedami. V nesrečnem obdobju po letu 1948 je izbruhnila vrsta negativnih pojavorov med našo državo in vzhodnimi deželami s tem področja. Ciper pa je zasejal spor med dva zaveznika — Tur-

čijo in Grčijo. Ni naš namen, da bi danes pogrevali stara nasprotja, pač pa je treba pokazati, kako je od teh velikih protislovij danes ostalo le še nekaj neurejenih sporov, ki pa niso tolikanj resne narave, da bi pomenili večjo oviro za splošno zbljanje in tesnejše sodelovanje med deželami balkanskega polotoka.

Med Grčijo in Jugoslavijo so se dandanes spletile trdne vezi prijateljstva, ki jih najbolje označuje vrsta medsebojnih obiskov naših najvišjih državnikov. Tudi med Bolgarijo in Albanijo na eni strani ter Grčijo na drugi strani so se odnosi popravili, stalča pa se zblizila in prišlo je do miroljubnih ponudb za odstranitev nekaterih sporov vprašanj. Vzhodnoevropske dežele so v zadnjih letih ne samo normalizirale odnose z Jugoslavijo, ampak postavile tudi temelje za tesnejše, prijateljsko sodelovanje.

Skratka: splošno vzdusje trenutnih političnih odnosov na Balkanu je postaleno ugodno za široko vsestransko zbljanje stikov med deželami tega področja. Ta takšnemu sodelovanju sili države na Balkanu skupni zemljepisni položaj, njihovo gospodarstvo, ki se medsebojno dopoljuje, tradicionalne kulturne vezi in končno oziroma predvsem interesi miru v tem delu sveta, kakor tudi v Evropi in v svetu našploh.

Sprito vsega tega lahko res samo upamo, da bo sedanja pobuda padla na plodno tlo, čeprav se zavedamo, da bo treba prebroditi še marsikatero težavo, preden bo velikopotezna zamisel tudi uspešno uresničena.

MARTIN TOMAZIĆ

kratko, vendar zanimivo

KAJ BO NA PONEDELJKOVİ SEJI OLO

V ponedeljek, 23. t. m. bo zasedal Okrajski ljudski odbor Kranj. To pot bo na seji poročilo o polletni uresničitvi družbenega plana in proračuna, razprava in sklepanje o reorganizaciji Prešernovega gledališča v Kranju, poročilo o reorganizaciji gozdarske službe in poročilo o šolski reformi. Razen tega obseg dnevni red, predlagan za to sejo, še nekatera druga vprašanja.

V NEDELJO BO V BOHINJU KRAVJI BAL

Planšarska sezona je začakljena. V nedeljo dopoldne, 22. t. m. bo v Ukancu pri hotelu Zlatorog v Bohinju slovenska otvornitev Kravjega bala z narodnimi plesi in pesmimi. Sledil bo sprejem planšarjev, ki bodo prigrali živino s planinskih pašnikov. Na sporedju je že ocenjevanje živine in pokušanja mlečnih izdelkov. Popoldne bo nastopila skupina mladincev in mladičev iz Slovenske Koroške. Prikazala bo Ziljsko štehvjanje in Rej pod lipo.

35 LET TELESNOVZGOJNE DEJAVNOSTI V GORENJI VASI

V nedeljo, 22. t. m. bo društvo za telesno vzgojo »Partizan« v Gorenji vasi praznovalo 35-letnico. Ob tej priložnosti bo društvo razvilo svoj prapor in priredilo okrajni telovadni nastop.

ZARADI NEUPOSTEVARANJA PREDNOSTI KAR DVE NESRECI NA ISTEM KRAJU

V nedeljo, 15. septembra zvečer se je pripetila prometna nesreča na cesti Kranj-Naklo. Voznik Alojz Venc je vozil osebni avto, v katerega je trčil motorist Franc Strahana, ki je pripeljal s stranske ceste iz Projektovega naselja. Nesrečo je zakrivil motorist, ker ni upošteval prednosti. Dva dni kasneje je prišlo do nesreče na istem kraju. S stranske ceste je pripeljal na glavno cesto kolesar v trenutku, ko je po njej vozil motorist Franc Fajfar z Jankom Fajfarjem. Zaradi neupoštevanja prednosti je prišlo do trčenja, krivec pa je bil kolesar.

Z AVTOMOBILA JE PADEL

Sofer — avtoprevoznik Boris Bogataj je v ponedeljek, 16. t. m. vozil gramoz iz Kokre na železniško postajo Kranj. Delavca Anton Vrbec in Drago Leskovar sta razkladala gramoz in ko je voznik z avtom obračal, je Leskovar, ki je ostal na karoseriji, ob sunku padel na cestnišče. Poškodovan je bil po glavi in odpeljali so ga v bolnišnico. Nesrečo je zakrivil sam, ker ni bil dovolj previden.

VINJENI MOTORIST SE JE PONESRECIL

V četrtek ob 0,45 uri je skozi vas Bitnje vozil motorist Franc Hobič v vinjenem stanju. Ker ni obvladal vozila, je padel in dobil hude telesne poškodbe. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

PROMETNA NEZGODA V BRITOFU

Dne 18. 9. sta se na cesti Britof — Predlosje srečala tovorni avto S-2826 (voznik Janez Smalc iz Kranja) in tovorni avto S-1343 (voznik Jože Zupan z Jezerškega). Do nezgode je prišlo, ker je voznik Smalc zavozil z desne na levo stran ceste in s tem zaprl pot drugemu vozniku, ki se je potem zaletel vanj.

KAŽIPOTE POSTAVLJAMO

Nadaljevanje s 1. strani povsem nevajeni, toda kar je glavno, s svežimi težnjami in pripravljenostjo, da te težnje uresničujejo v skladu s koristmi volivcev in družbe hkrati. Ta kažipote delovite bo samo koristna. Je pa tudi nekaj primerov, ko ta nli oni demagog predlagajo na kandidatno listo človeka, od katerega pričakuje, da se bo potegoval samo za ureditev kakšnega krajevnega problema ali za interes manjše skupinice državljanov, ne glede na možnosti in važnejše potrebe celotne občine ali družbe. Z izbiranjem takšnih ljudi si seveda sami sebi naličamo vodo v čevelj. V takem primeru je važna naloga političnih organizacij in volivcev, da trenzo presodijo, ali imata predlagani kandidati kvalifikacije za odbornika ali bo lahko konstruktivno sodeloval v ljudskem odboru ali pa bo le v napotli ustvarjalnim težnjem. To bo hkrati izpit politične zvestosti volivcev in političnih organizacij. Kakšen program si bomo sestavili in kakšne uresničevalce tega programa si bomo izvolili, tako bodo prihodnja leta naše občine tudi delale.

naša kronika

TUDI V VELESOVEM, CERKLJAH IN BRNIKIH BODO PRIDELOVALI RIBESEN, JAGODE IN MALINE

Cerkljanska občina je v celoti agrarnega značaja, zato ima tudi vedno večji interes, da se na njihovem področju prične z načelnim kmetovanjem in pridelovanjem donosnejših kulturn, ki bo povečevalo gospodarsko moč občine. Na zadnji seji ljudskega odbora so na predlog gospodarskega odseka občine sklenili dati v najem kmetijskim zadruham v Cerkljah. Velesovem in Brnikih 10 ha oranž zemljišč (last SLP) za preureditev v našade ribezna, jagodevja in malin. Kmetijski strokovnjaki so ugotovili, da so ta področja izredno ugodna za pridelovanje tovrstnih kulturn. Z deli na nasadih bodo pričeli letos v jeseni.

-an

ZDRAVSTVENEGA DOMA V CERKLJAH V SE NE BO LETOS

O gradnji zdravstvenega doma v Cerkljah je bilo že precej govora in tudi nekaj razburljivih sej in sestankov. V Cerkljah se namreč že nekaj časa ukvarjajo z mislijo, da bi za potrebe prebivalstva v svoji občini zgradili zdravstveni dom, ker jim je neobhodno potreben zaradi oddaljenosti od Kranja, Kamnika in Ljubljane, koder morajo prebijati sedaj iskati zdravniške pomoči, kajti za celotno tamkajšnje območje imajo le enega zdravnika. Za zdravstveni dom bodo porabil enonadstropno stanovanjsko hišo SLP, ki stoji sredi vasi in ki ima zelo lepo in primerno okolico za tak dom. Na njej bo treba zvršiti le adaptacijska dela. Ker pa so v tej stavbi frizerski salon in dve stranki, z deli ne morejo pričeti. Sklenili so, da bodo v kratkem začeli graditi nov stanovanjski blok, kamor bodo presečili stranke, nato pa takoj pričeli z urejanjem doma. Predvidevajo, da bodo Cerkje končno dobiti zdravstveni dom, v katerem bo splošna ambulanta, dentistični oddelki in otroška posvetovalnica, v naslednjem letu.

-an

ZBOR VOLIVCEV V PODNARTU

V ponedeljek, 16. septembra je bil zbor volivcev v Podnartu za vasi Podnart, Ovsje, Poljšica, Rovte, Češnjica, Dobravica, Prezrenje in Zaloše. Po predlogu dela v zadnjih letih so volivci razpravljali tudi o delu novega občinskega odbora. Govorili so o gradnji vodovoda, o stanovanjskem vprašanju, posebno živahnemu pa je bila razprava o turizmu, ki je v zadnjih dveh letih v Radovljici, Begunjah in Kropi vidno napredoval. Na zboru volivcev so izbrali za območje krajevnega urada Podnart štiri kandidate, od katerih bosta dva izvoljena v občinski zbor občine Radovljica.

CE BI ASFALTIRALI VSE CESTE

Pred vojno na Gorenjskem skoraj nismo poznavali boljših cest, po osvoboditvi pa se njih število iz leta v leto veča. Toda vse preveč počasi. Razume se, da ni mogoče vložiti večjih finančnih sredstev, ko nam dopuščajo gospodarske možnosti. Toda če pomislimo, kakšnega ogromnega pomena so dobre ceste za gospodarstvo, potem je treba tudi nekaj spregovoriti o tem problemu. Asfaltiranje cest se dokaj hitro obrestuje. Ce pomislimo, da stane vzdrževanje cest II. reda v dolžini enega km v enem letu povprečno 200.000 dinarjev, asfaltiranje pa približno en milijon ne km, vidi, da se nam bi vloženi kapital brez ostalih ugodnosti, k jih imamo od teh cest, obrestoval že v petih letih. Republiška uprava za ceste LRS ima v naslednjem letu predvidenih nekaj cest za asfaltiranje, med njimi tudi cesto Kranj — Kamnik, če bodo zagot

Gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Pravilnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. Cena malih oglasov je: Preklic 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglašnega oddelka je: Kranj 190.

V nedeljo proti večeru sem izgubila na Stari cesti v bližini Ažmanove vrtinarije palico, ki mi je dragocen spomin, za najdetjalja je pa verjetno brezpostremljivo. Zato ga prosim, da mi jo proti nagradi vrne na Poljsko pot 1, Kranj.

REVJA SODOBNA PISARNA SPOROCA

Pisarniške uslužbence in vodilno osebje vseh uradov, zavodov, gospodarskih in družbenih organizacij vabimo, da se naročijo na revijo »Sodobna pisarna«, ki bo s pestro vsebinsko pomenben pripomoček za pisarniško poslovanje. Revija bo prinašala zanimive članke in razprave o moderni tehnički pisarniškega poslovanja, o racionalizaciji in mehanizaciji dela, posebej tudi o strojepisni in stenografski spremnosti. Revija bo bogato ilustrirana in bo edina te vrste v naši državi. Zahitevajte brezplačni prospect: Uprava revije »Sodobna pisarna«, Ljubljana, Gosposka 12.

Ušel je volčjak svetlo rujave barve. Osebo, pri kateri je, prešim naj ga proti nagradi vrne Rangušu Blažu, zlatarju, Kranj.

Našel sem denar z receptom na ime Močnik Jože od dr. Gregorčiča iz Gorenja vasi. Dobi se v Stražišču 308.

Prodam moški šivalni stroj »Singer« z okroglim dolniščkom v dobrem stanju. Brejc, Begunje Št. 100.

Prodam vzdoljiv uporaben štedilnik. — Rozman Janez, Stražišče 103.

Ugodno prodam klavirsko harmonikon »Meinl et Herold« — 80 basov, železno peč na žaganje in železno posteljo. Interesenti naj se javijo na Gorenji Savi 10, Kranj.

URADE IN ZAVODE VSEH VRST vabimo k naročilu nove ilustrirane revije »Sodobna pisarna«, ki bo pri nač novost za propagando in organizacijo moderne tehnike pisarniškega poslovanja. Revija bo v veliko korist vsem pisarniškim uslužbenecem in tudi vodilnemu osebu. Ce niste dobili prospecta, pišite na našo upravo, Ljubljana, Gosposka 12.

Poceni prodam rabljeno dobro ohraneno pohištvo. Hafner, Planina, blok 10, Kranj.

Prodam motorno kolo »Moped - Puch«, — Kokrica 128, Kranj.

Prodam malo rabljen vzdoljiv levi štedilnik z bakrenim kotrom in kotel za žganjeho ali zamenjam za drva. Naslov: Senčur, Tavčarjeva 17, Kranj.

DIREKTORJE IN OSTALE PREDSOJNICE URADOV, gospodarskih in družbenih organizacij vseh vrst opozarjam na novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo v znatni meri pripomogla k izboljšanju Vašega pisarniškega poslovanja. Peštra in zanimiva vsebina bo vse Vaše uslužbence, tudi vodilne, prijetno presentirila in zadovoljila. Plačilni pogoji so zelo ugodni. Ce niste dobili prospecta, ga zahtevajte pri naši upravi: Ljubljana, Gosposka 12.

Prodam 2 postelji z mrežami, mizo in 2 stola. Naslov v ogl. oddelku.

Opremo za pisarno ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku.

Moško kolo, inozemsko, dobro ohraneno, prodam. Ogled v soboto in nedeljo. Naslov v ogl. oddelku.

Kupim dvodelno malo rabljeno ali novo okno. Naslov v ogl. oddelku.

Prostor, primeren za odvetniško pisarno — lahko tudi v nadstropju — v centru mesta, iščem. Ponudbe oddati v oglašnem oddelku: pod »Takoj«.

Dvosobno komfortno novo stanovanje v Ptiju zamenjam za enako v Kranju, — Trampuz, Sp. Sorica 16.

Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospect za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gosposka 12.

Dve mirni sestri isčeta skromno sobico — lahko neopremljeno v Kranju ali bližnjem okolici. Naslov v oglašnem oddelku.

Vajenca za mizarško obrst sprejemam. Informacije v oglašnem oddelku.

Sprejemam vajenca. — Peter Košenina, dimnikarski mojster Skofja Loka.

Pisarniško moč — administratorka z znanjem strojepisja in primerno šolsko izobrazbo, lahko tudi začetnica — sprejememo takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe oddati Trgovskemu podjetju OZZ — Kranj.

Osebu »Opreme« Kranj in nepoznan gospo najlepša hvala za vrnitev dežnika. — Jamnikova.

Prodam rabljeno samsko poštovino. — Primskovo 240.

Dne 18. septembra sem v ali okrog kina »Storžič« izgubila denarnico z denarjem in dokumenti. Poštenega najdetjalja prsim naj mi proti nagradi vrne na naslov v osebni izkaznici.

Mlad črn psitek z belimi prednjimi tačkami, ki sliši na ime Svrk je ušel. Prosim osebo h kateri se je zatekel naj ga proti nagradi vrne v Kranj, Poljska pot 4.

Prodam omare iz trdega lesa in mreže za mletje zdroba. — Stražišče 202.

Podpisana Urbanc Pavla, tkalka, Stražišče 24, preklicujem žalitve, ki sem jih raznesla o Dolfar Anici, tkalki iz Okroglega št. 18.

Prodam gozd v Kamni gorici. Cena po dogovoru. Toman Ivan Laško.

KINO

»STORŽIČ« KRAJN, 20. sept. franc. barv. film »VELIKI MANEVRI« ob 16., 18. in 20. ur. 21. septembra francoski barvni film »VELIKI MANEVRI« ob 16., 18. in 20. ur ter premiera jug. filma »NI BILO ZAMAN« ob 22. ur. 22. septembra ob 8.30 ur. matinej avstrijskega filma »ZDAJ SMO PA TAM« ob 10.15 ur amer. barv. film »RDECI GUSAR« ob 14. ur. jugoslovanski film »NI BILO ZAMAN« ter ob 16., 18. in 20. ur. francoski film »VELIKI MANEVRI«.

»TRIGLAV« PRIMSKOVO, 21. septembra amer. barv. film »RDECI GUSAR« ob 19. ur. 22. septembra ameriški barvni film »ZASEDA« ob 15., 17. in 19. ur.

»SVOBODA« STRAZISČE, 21. in 22. septembra avstrij. film »ZDAJ SMO PA TAM«. V soboto ob 18. in 20. ur. V nedeljo ob 15., 17. in 19. ur.

BLED, od 20. do 22. septembra nemški barvni film — drama »PIROŠKA«.

RADOVLJICA, od 20. do 22. septembra amer. kabov. barv. film »STREL CAKA«. V petek in soboto ob 20. ur. V nedeljo ob 16., 18. in 20. ur.

LJUBNO, 21. in 22. septembra amer. barv. film »PAS ZA PI-STOLO«. V soboto ob 20. ur. V nedeljo ob 16. in 18. ur.

»SORA« ŠKOFJA LOKA, od 20. do 22. septembra ameriški film »STARANOVA JEZA«.

»KRAVAC« CERKLJE, 21. in 22. septembra amer. film »PRELOMICA«. V soboto ob 20. ur. V nedeljo ob 16. in 20. ur.

GLEDALISCE

MESTNO GLEDALISCE JESENICE

Otvoritev sezone. V soboto 21. in nedeljo 22. septembra P. Golia: »TRIGLAVSKA BAJKA«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15. uri. Režija in scena Bojan Cebulj. Zvezne z vlasti ugodne.

TRZNI PREGLED

V KRAJNU

V ponedeljek je bil trž najbolj założen z lubenicami in paprikijo. Oboje je šlo dobro v denar. Tudi lisički je bilo tokrat precej, manj pa jurečkov, po katerih je bilo povpraševanje še posebno veliko. Jaje je kmalu zmanjkal. Naprodaj so bila po 19 in 20 dinarjev komad. Hruške so bile po 40 din kg, prav tako tudi jabolka. Zelo drage so bile kumarice za vlaganje, saj so se od 70 din podražile kar na 100 in 110 din kg. Ostale cene: cvetača 60 din kg, stročji fižol 35 din kg, zelje 20 din kg, endivija 40 din kg, rdeča paprika 30 din kg, paradižnik 35 din kg in lubenice 30 din kg; maslo 120 dinarjev četrtnika, lisičke 20 dinarjev liter, ajdova moka 70 dinarjev liter, koruzna moka 40 dinarjev in koruzni zdrob 45 din liter.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NA JESENICAH

Rodile so: Amalija Tomažič, gospodinja — dečka; Cinka Bogataj, kuharica — dečka; Cinka Langus, pletilja — dečka; Matilda — Angela Pirc, delavka — dečka; Stefka Zupan, gospodinja — dečka; Cvetka Tinta, gospodinja — dekllico; Milka Bilič, gospodinja — dekllico; Silva Matič, gospodinja — dekllico; Antonija Božič, uslužbenka — dečka; Marija Cufer, delavka — dečka; Vlasta — Marija Kokšinek, bolniška strežnica — dečka; Julka Avguštin, tov. delavka — dečka; Jožeta Žnidaršič, gospodinja — dekllico; Antonija Klemenčič, gospodinja — dekllico; Ivanna Janša, tov. delavka — dekllico; Angela Ložnar, gospodinja — dekllico; Gizela Simčič, gospodinja — dekllico; Marija Zerjav, gosp. pomočnica — dekllico; Angela Markej, gospodinja — dekllico.

Poročili so se: Vuko Cubranovič, drž. uslužbenec in Milica Vukovič, gospodinja; Frančišek Radelj, tov. delavcev in Marija Ahačič, uslužbenka; Milan Ulčar, strojni ključavnica in Vida Dolinar, nameščenka; Anton Godec, metalurški tehnik in Vida Kalan, bančna uslužbenka.

Umrl so: Marija Hadwiger rojena Kosmač, osebna upokojenka; Marija Rejc, oskrbovanka; Jože Arčon, invalid. upokojenec; Srečko Gostič, krojaški mojster; Marjeta Sorn, roj. Fugger, gospodinja.

Nesreča — to je še sreča, da je tombola pri kraju in da samo nekaj ur gvirja. Ce bi se ta špas vlekel pa dan — se pravi, ce bi na obroke igrali, bi se ljudje prav gvin od fovošarje pozrili. Ja madonca, kaj mislite, kako ajnjo je, ko gledate srečnega soseda, kako se z mopedom ali pa celo z rollerjem pretepa po tistih štengah od kinota, kjer so imeli skladisča dobitkov. Veste, tudi meni ni bilo vse glin, ko sem vse to gledal, ampak fovošarje sem pa le zadekal, čeprav sem bil bled kakor smrť.

Gotovo ste že uganili, dragi priatelji, da sem bil na tomboli in da sem eno figo zadel. Ja madonca, vi ste pa tudi špasni! Kje pa moreš kaj zadel v takem drenu. Saj še pisat nisem mogel tako kot se šika. Navsezadnje se pa zavoljo smole, ki sem jo imel na tomboli, niti ne bom usajal. Imam pa zato v ljubezni večjo srečo! Je tako, eden pri špilu, drugi pa pri ljubezni. Tako me je tudi mojega Marjana potrošala, ko sem jo ves nafrutljen priseljal domov. — Tako je rekla:

— Nikar se ne grizi, Jaka! Glej, ce bi bilo dobil, bi bilo nevarno za srčno napako, z mopevom ali pa z rollerjem bi se kam zarabil, ko si precej ta narodne sorte, za avto si preveč gmajn, za druge reči pa preveč fajn. Pomisl, kakšna nesreča bi bila, ce bi vola zadel, pa bi te mrcina rogata pobodla, pa kako bi bilo nerodno, če bi zadel tisti peglez na štalnge. Stavim, da bi se do smrti zameril upravniku kranjskega kinematografa, ki si je ta peglez.

Ponesrečenec je skupno z ostalimi otroki iskal staro železo v okolici Okroglega in Naklega. Otroci so našli tudi granato in jo odnesli domov. Nekaj časa so se prekali, kdo jo bo vzel na svoj dom, končno pa so se sklenili, naj jo shrani Drago Verbič.

SPRED NOGOMETNIH PRVENSTVENIH TEKEM GNP ZA NEDELJO, 22. SEPT. 1957

V Škofji Loki:

ob 14.30 uri TVD Partizan Šk. Loka : Naklo, pionirji, služb. Bavdža; ob 15.30 uri TVD Partizan Šk. Loka : Naklo I. moštva, služb. Bavdža.

V Kranju igrišče Mladost:

ob 10. uri Mladost : Jesenice ml. služb. Jocif N.; ob 15.30 uri Mladost : Svoboda I. moštva, služb. Strah.

V Kranju igrišče Triglav:

ob 10. uri Triglav A : Mladost pionirji, služb. določi NK Triglav.

V Tržiču:

ob 9.30 uri Tržič B : TVD Partizan Šk. Loka, služb. Ster. Ob 13.30 uri Tržič : Triglav B pionirji, služb. Ster. Ob 14.15 uri Tržič : Triglav mladinci, služb. Ster.

V Lesach:

ob 13.30 uri Prešeren : Triglav B, služb. Vovk. Ob 15.15 uri Prešeren : Jesenice, pionirji, služb. Vovk, ob 16. uri Prešeren : Planika, službujoči Vovk.

Na Bledu:

ob 14. uri Bled : Bohinj pionirji, služb. Canjko. Ob 15. uri Bled : Bohinj, služb. Canjko.

ODBOJKA PARTIZAN KOCVEVJE : MILADOST 3:2

V nedeljo je v Kočevju gostovala odborjarska ekipa kranjske Mladosti. Kljub temu, da je bilo zelo vroče, je bila tekma hitra in zanimiva. Domajci so sičer vedeli že z 2:0, vendar se je Mladost potrudila in izenačila, vendar je v tretjem odločilnem setu popustila. Glavna napaka, ki smo jo opazili pri Mladosti, je nevigranost moštva.

V Kranju je bil v nedeljo v počastitev mladinskega kongresa odborjarski turnir, ki so se ga udeležili tri ekipe, in sicer STTS, GIS in Sava. Ekipe so bile zelo izenačene in je precej odločila športna sreča. Rezultati: GIS : Sava 3:2, STTS : GIS 3:1, Sava : STTS 1:3. Vrstni red: 1. STTS, 2. GIS, 3. Sava.

Ace

DOPISUJTE

▼ »Glas Gorenjske«

beležka</

Tržič -

kakšen je
in kakšen bo

Ozke ulice so se zaježile od kolesarjev in pešcev. Mesto je oživilo, gruče delavcev so ga preplavile.

Bilo je to ob dveh popoldne, ko so se iz tovarn usli delavci: tekstilci iz Predilnice, čevljarji iz tovarne »Peko«, usnjari iz »Runov«, »kosci« iz Tovarne kos in srpov...

Tržič je pravo proletarsko mesto. Od 10.500 prebivalcev (v občini) jih je zaposleno v proizvodnji več kot 6000. Malo je stanovanj oziroma hiš, kjer ne zazvoni budilka ob rani jutranji uri, da zbudí moža, pa tudi ženo za delo v tovarnah ob šesti uri zjutraj. To je največ industrija. Ostale dejavnosti: promet, trgovina, gostinstvo,

dolinah in obronkih okolice. V bodočih 5 letih predvidevajo, kakih 735 milijonov dinarjev investicij. Uredili bodo mnoge ulice, parke, vodovode, trgovine, zdravstvene in socialne ustanove itd. Največ sredstev je predviden za nova stanovanja, in sicer 240 milijonov dinarjev. V tem perspektivnem načrtu je tudi hotel, dijaški dom, pralnica in kralnicna, kopališča itd. Ce bodo uspeli uresničiti te naloge, bo Tržič čez pet let res ves drugačen in tudi sedanje težave stanovcev, žen ž z gospodinjskimi problemi bodo dokaj omiljene. Takrat bo seveda ob dveh popoldan Tržič dokaj drugačen.

K. M.

Škofjeloško kmetijstvo polagoma uresničuje pričakovanja

Iz zaostale kmetijske ekonomije se je v zadnjih letih razvilo kmetijsko posestvo na Suhi, ki ima vse pogoje za uveljavljanje sodobnih načinov v kmetijski proizvodnji. Ljudski odbor Škofja Loka je razvoju posestva posvetil veliko pozornost in investiral v njega znatna sredstva. Posestvo je zgradilo hlev za 50 glav živine, 4 silose, betonsko jamo za gnojnico in gnoj, uredilo tople grede, nabavilo traktor z vsemi priključki, predvsem pa plemensko živino. Iz osebnega vrednosti proizvodnje je razvidno, da so bile načrte zelo koristne, saj je porasel fizični obseg proizvodnje od 1,5 milijonov v letu 1953 na predvidoma 13 milijonov v letu 1957. Lani je posestvo preseglo plan za 44% in je znašala vrednost proizvodnje 11.320.000 din. Znatno se je povečal tudi hektarski donos (tisti letos 21 q, krompirja 226 q lani, siračne koruze lani 477 q itd.). Zaradi povečanja pridelovanja krmskih rastlin je posestvo doseglo viden uspeh zlasti v živinoreji. Trenutno ima posestvo že 84 glav živine. V bodoči se bo posestvo še bolj usmerilo na živinorejo ter bo v ta namen zgradilo še en hlev, da bo možno rediti okoli 100 glav živine (klavne in molzne); nabavilo bo tudi še en traktor.

Tudi 4 zadruge v občini (Log, Zminec, Škofja Loka, Trata) bodo posvečale še nadalje vso skrb živinoreji (rodovniki, mlečna kontrola). Poraba umetnih gnijil stalno narašča. Imajo tudi svoje strojne odseke z najrazličnejšimi stroji. V Sk. Loka in na Trati so za te stroje zgradili tudi primerne zgradbe. Zadružniki v Zmincu pa so zgradili zadružni dom, v katerem bo poleg upravnih prostorov in skladišč tudi trgovina.

Največji napredek v občini je nedvomno pri pridelovanju krompirja. Občinsko povprečje je okoli 200 q na hektar; čeprav pridelek ogroža koloradski hrošč, doslej še ni povzročil dejanske škode. Precej so krompirja izvozili v ostale predelje Slovenije, pa tudi v Srbijo (okoli 200 vagonov). Zaradi ugodnih klimatskih pogojev je bodočnost v pridelovanju semenskega krompirja, saj konsumni uspeva tudi drugje. Zato je za razvoj kmetijstva v občini, pa tudi v Selški in Poljanski dolini, izredno važna zgraditev skladišča za semenski krompir na Trati, ki je stalo 21,5 milijonov. To skladišče omogoča organiziran širši prehod k pridelovanju visoko kvalitetnega semenskega krompirja, kar bo občutno povečalo hektarski donos. Lani je vskladiščilo okoli 80 vagonov krompirja.

Preko kmetijskih zadrug bodo tudi za napred dobivali vso pomoč zasebni kmetje, ki jih je v občini 622. Le-ti uvajajo boljše sorte ovsa in pšenice (plantahof); vedno bolj se oprijemljajo tudi zatiralnih sredstev zoper škodljivce (prehranje žita proti snetku, zatiranje gojenca na zeleni itd.). V tekmovalju za boljši hektarski donos so se posebno odrezali pridelovalci krompirja, ki so vsi dosegli določeno normo 250 q, pri Sv. Duhu pa so šli preko 300 q (n. pr. Matevž Triler 368 q, Valentij Dolinar 318 q, Pavel Demšar 314 q itd.). Potrošnja mleka pa je sorazmerno nizka in ne raste vzporedno s proizvodnjo, kar narekuje na eni strani čimprejšnjo ureditev mlečne restavracije v mestu, na drugi strani pa večjo pridelavo mleka v mlečne izdelke. Prav tako bi bilo potrebno usmeriti živinorejo bolj na mesno proizvodnjo. Z boljšimi sortami so v občini dane tudi možnosti za izboljšanje pridelovanja žitaric. Za večji hektarski donos le-teh pa so predvsem važni pravilni agrotehnični ukrepi, za kar bo morala nujno poskrbeti kmečka prosveta z organizacijo kmetsko - strokovne izobraževanje mladih kmetskih proizvajalcev.

A. C.

Bombažna
predilnina
in tkalnica
v Tržiču

JESENSKA
RAZGLEDNICA

OBILEN PRIDELEK KROMPIRJA

Klub spomladanskemu mirazu in številnemu koloradskemu hrošču je letos krompir izredno dobro obrodil. Ugodno vreme in ohlajena zemlja omogočata kmetovalcem kar najlepše in hitro spravilo. Lepo je gledati kmetovalce ob oranju krompirišč, ko se za njimi posiplje številni lepi debel krompir.

Krompir je dobro obrodil prav po vsej Gorjencu. Izredno lep pridelek pa je doseglo Kmetijsko posestvo Hrastje pri Kranju. Krompir so posadili na 15 ha zemlje. Vse leto so krompirišče skrbno obdelovali. Posadili so ga s strojem, kar je omogočilo enakomerno sajenje, nato so ga pravočasno večkrat okopali in osuli. Skrbno

pa so ga tudi škopili proti plesni in koloradskemu hrošču, zato je bilo tudi to posestvo edino, ki na krompirišču ni imelo koloradskega hrošča. Njihov trud se jim je dokaj bogato obrestoval. Medtem ko so lani pridelali povprečno 22.000 kg krompirja na ha, so letos pridelali semenskega okoli 24.000 kg, ostalega prehrambenega pa 26.000 kg na ha, kar je izredno bogat pridelek.

Zaradi obilnega prideodka cena krompirju hitro pada – pa tudi zato, ker letos ni takega povpraševanja po njem iz južnih republik, kakor je bilo to pred leti.

-an

LJUDJE NA JAVNEM SPISKU

Ni to sramotni steber, niti stenčas z imeni v pohvalo ali grajanje, marveč prioriteten lista prosilcev za stanovanja, ki je izobesena ob vhodu na tržnico oziroma v dvorišče občinskega poslopja. Skupina delavcev se je zaustavila pred spiskom in nekdo je čital:

»Stanuje s 6-člansko družino v eni sami sobi. In naprej: »Stanuje s 5-člansko družino v Zenskem samskem domu.« Podobnih primerov, kot so tu navedeni za Jožeta Sober, Franca Jakopin in druge, je v Tržiču precej. Stanovanjska sitka, ki je značilna pri razvoju industrije v delavskih centrih, je tudi tu huda. Več kot 500 upravičenih prošenj za stanovanja imajo na občini in spisek prioritentnih prosilcev še ne odkrivajo vseh kritičnih primerov.

Na Ravnah in na Proletarski cesti so bila zadnja leta dograjena nova stanovanja. Nič manj kot 10 hiš so dozidali, kjer je dobiti 40 družin udobna stanovanja. Tudi v popravljeni poslopja so vselili 27 družin. Zagotovljena so že tudi sredstva za gradnjo treh večjih hiš s 34 stanovanji. Tri stanovanja je zgradilo tudi podjetje »Peko«, 4 stanovanja Tovarna lepenke in druga podjetja. Vsa dosedanja gradnja ni obsežna, vendar daje perspektivo, da bodo v bodočih letih vendarje laže reševali najbolj kritične probleme posameznih družin in zagotovili delavstvu ustrezajoča stanovanja.

KAJ PRAVJO ZENE?

Ob prvem dvomesečnem gospodinjskem tečaju govori danes skoraj vsaka žena v Tržiču. Doslej kaže se ni bilo. Osemdeset žena se ura v kuhanju, šivanju, konzerviranju sadja in sočivja in v drugih gospodinjskih delih. Ker v prvi tečaji niso mogli sprejeti vseh interesentov, se že sedaj pripravljajo na naslednji podoben tečaj, kajti prosilki je veliko.

Zene pa imajo še dosti težav. V Tržiču je zaposlenih več kot 1800 žena. Večina dela v tovarnah. Za družino in dom jim preostaja le popoldanski čas. Zene pa pri tem pogrešajo ureditve mnogih uslužnostnih dejavnosti, ki bi jih lahko razbremenili pri njihovem delu. Tržič nima niti ene pralnice ali kralnicne, ki jih žene zelo pogrešajo. O tem so gorovile že na mnogih sestankih, vendar dalje od tega niso uspele. Tudi dobro urejena menza, zlasti taka, ki bi dajala hrano na dom, bi bila potrebna. Edina sedanja menza v Delavskem domu ne ustreza vsem potrebam. Delno se je to izboljšalo, ko so lani odprli mlečno restavracijo. Zjutraj že ob pol šestih je nabita, kajti mnogi delavci tu zajtrkujejo pred odhodom na delo.

Zene prav tako govore o otroškem domu (vrtec). Ta lahko sprejme do 30 otrok, vendar ni poln, dasi je mnogo žena, ki ne vedo, kam z otrokom, ko gredo na delo. Stvar je namreč v ceni. Poročene žene morajo plačati celotni znesek oskrbovalnine – kakih 6000 din. mesečno, kar pa je veliko.

ALI RES TRŽIČANI NAJVEČ POTUJEJO?

Ce imajo Tržičani rekord v potovanjih, ni ugotovljeno. Res je le, da menda ni tako malo mesta s tako velikim prometom, kot je Tržič. Dnevno pride v Tržič 6 potniških vlakov iz Ljubljane oziroma Kranja. Hkrati pa vozi iz Ljubljane in Kranja v Tržič 12 avtobusov vsak dan. Po zadnjih odgovorih s SAP Turist - birojem pa bodo uvedli še štiri nove avtobusne proge, tako, da bodo dnevno imeli 16 avtobusnih vitez. Dva avtobusa bosta, kot predvidevajo, vozila skozi Tržič do Podljubelja.

Sodijo, da je tak potniški promet v Tržiču odsev industrijske in obrtniške dejavnosti. Mnogo pa potuje tudi šolska mladina. Naj bo kakorkoli, s takim prometom na toliko prebivalcev (10.500 z vsem okolišem) se najbrž res ne more pojaviti kak drug občinski center.

KAJ BO ČEZ PET LET?

O tem se sprašujejo mnogi Tržičani. Zlasti še, ko gledajo, kako se mesto širi po dolinah na vzgor, ob Mošeniku in Tržički Bistrici. Tržič zam, ki je stisnjeno med hribi, se tudi zadnje desetletje ni dosti spremnil. Nima pravzaprav kje in kam. Zato pa se gradnja usmerja navzven, po

GLAS GORENJSKE

PROBLEM SOL NA JESENISKIH ZBORIH VOLIVCEV

Prejšnji četrtek so sklicali v devetnajstih volilnih enotah občine Jesenice zbori volivcev, ki so bili prav vsi zelo dobro obiskani. Na zborih so se volivci seznamili s poročilom o delu Občinskega ljudskega odbora, ki je zajemalo vse dejavnosti odbora od izvolitve. Poročilo je bilo skrbno pripravljeno in obširno, zato posebnih pripomemb ni bilo deležno. Zanimivejša je bila razprava o volitvah in o izbirovih kandidatov za novi občinski ljudski odbor, ki jih bodo volili 37.

Te bo volilo nad 23 tisoč volilnih upravičencev. Precej je bilo tudi razprave o šolski reformi in sklepku ljudskega odbora o ukinitev nižjih gimnazij ter osnovnih šol ter ustanovitev osemletke. V vseh jesenjskih volilnih enotah pa je bilo največ razprave o odložitvi sprejema učencev v prvi razred osnovne šole, oziroma osemletke za nedoločen čas. Volivci so od članov ljudskega odbora zahtevali, da zakaj se na učilnicah ne bo dovolj le ureditev učilnic v jaslih, marveč bo treba tudi stanovanja v osnovni šoli preurediti v učilnice.

U. ILLI v 20 volilnih enotah; v zboru proizvajalcev pa na vsakih 97 zaposlenih v proizvodnji po enega odbornika, v skupini privatnih kmetov pa 2 odbornika. Do 20. septembra so na zborih volivcev predlagali tudi kandidati in proučili dosedanje delo ljudskega odbora ter dali mnogo koristnih predlogov za bodočo.

A. C.

IZREDEN USPEH III. MEDNARODNEGA VINSKEGA SEJMA V LJUBLJANI

V nedeljo zvečer je bil zaprt III. mednarodni vinski sejem v Ljubljani. Na sejmu je sodelovalo skupno 156 razstavljalcev iz 20 držav vseh delov sveta. Predložili so nad 600 vzorcev najboljših vin. Komisija mednarodnih vinskih strokovnjakov je podelila jugoslovanskim viniom nad tretjino zlatih kolajn, dobro polovico srebrnih ter skoraj tri četrtine vseh podeljenih bronastih kolajn. Zlasti so visoko ocenjena bela vina iz severne Slovenije, ki so pobrala skoraj vse zlate kolajne, podljene jugoslovanskim vinom. Na sejmu je bilo sklenjenih tudi izredno veliko komercialnih zaključkov, približno za eno milijard 425 milijonov \$23.000 dinarjev. Zlasti ugodne so bile kupštine jugoslovanskih, francoskih in italijanskih vinskih razstavljalcev.

ZBORI VOLIVCEV V BLEJSKI OBČINI

V vseh krajih in naseljih občine Blejski so zbori volivcev zavoljivo potekali, le v Bledu, na Selu in v Bohinjski Bledi so jih moralci zaradi slatkar. Volivci so se povsod odločili predvsem za tiste kandidate, o katerih so politični aktivni že razpravljali na predvolilnih sestan-

kih. Dne 20. septembra se bodo začeli zbori volivcev v gospodarskih organizacijah. Na teh bodo volivci razpravljali o kandidatih za zbor proizvajalcev. Občinski sindikalni svet in sindikalne organizacije so se za te zbole dobro pripravili.

-jb

OBSEŽNA DEJAVNOST GRADBENEGA PODJETJA NA BLEDU

Gradbeno podjetje na Bledu zaposluje 145 delavcev in uslužbencev. Delovnišča imata razmeščena na raznih krajih Gorenjske, na Jesenicah, v Lescah, v Zirovniči, na Bledu in drugod. Na Bledu gradi podjetje 3 stanovanjske zgradbe za potrebe Lesnoindustrijskega podjetja Blej. V kratkem bo podjetje končalo adaptacijo treh novih šolskih prostorov za blejsko osemletko. Razen tega gradi podjetje na Jesenicah še logarnico za Gozdno upravo Kranj in stanovanjsko zgradbo za trgovsko podjetje Zarja. Med važnejša dela, ki jih letos podjetje opravlja, sodi še gradnja osemletke v Zirovniči, adaptacija Doma defektnih otrok v Kamni goricah, dograditev šole na Lipnici, orodjarne in stanovanjske poslopje za Tovarno verig v Lescah in gradnja predilnice v Begunjah. Podjetju primanjkuje delovne sile in prevoznih sredstev. Za nabavo novega kamiona bo moralo čimprej najeti posojilo.

-jb

JESENŠKA MLADINA JE POČASTILA MLADINSKI KONGRES SLOVENIJE

Mladina Jesenč je priredila v Delavskem domu na Jesenicah na predvečer mladinskega konгрresa v Celju predkongresno zborovanje. Zborovanje se je udeležilo nekaj sto mladincov. Podobni zborovanji sta bila tudi na Javorniku in na Hrušici.

„Mama, ne spremljaj me več!“

Matjažek in njegov prijatelj Janezek sta letos prvič prestopili šolski prag. Tudi v šoli sta soseda. Ponosa sta na to, da sta vendarle toliko dorasla, da smeta obiskovati šolo. Posebno Matjaž se tega zelo veseli, saj mu zdaj pri igri ne bo nikde več mogel redi: »Kaj boš ti, ki že v šolo ne hodiš!«

Matjažka je mati prvi teden vsaj dan spremljala do šole in ga po končanem pouku spet počakala. To je bilo fantu neprijetno, četudi je še do nedavnega zelo rad hodil z njo. Potem se je nekega dne le opogulinil in dejal: »Mama, saj ni treba z mano v šolo, vsi moji sošolci hodijo sami in nekateri se mi snejejo zaradi tega.«

Mati je bila prvi trenutek razočarana in užaljena, mislec, da Matjažek ne mara več zanje.

PAPIR je v gospodinjstvu nepogrešljiv

Uporaba starega in že rabljenega papirja kakor tudi novega je v gospodinjstvu zelo mognovrsta.

V stanovanjih nad neogrevanim prostori in nad raznim prehodi so tla zelo mrzla. Hladu, ki veje iz tla, ne zadrže niti preproge niti druge obloge. V takem primeru si pomagamo s časopisnim papirjem, ki ga razgrnemo po tleh in več plaste. Med posameznimi plastmi se namreč zadržuje zrak, ki je prav tako slab prevodnik topote kakor papir. Polaganje časopisnega papirja pod preproge je še drugače koristno, zatočaj moljem tiskarsko črnilo zelo smrdi in se jih tako laže iznebimo. Časopisni papir uporabljamo tudi zato, da udružimo zvok oziroma ropot v stanovanju. Tudi v ta namen ga devamo v več plaste pod preproge in tekače. Tako nastane dobra izolacijska plast proti zvoku, kar je posebno potrebno v družinah z več otroki ozirno v družinah z več otroki ozirno.

Uporaba papirja pa je tudi v kuhi najbolj neprecenljiva. Z njim

lahko pristojimo na kuhinjskih brisačah in pranju ter opravimo mnogo kuhinjskega dela bolj snažno in higienično.

Posebno, posebno pločevinasto, ki je vedno ne pomivamo, in prav tako pekače, nože in drugo orodje, ki se ga poslužujemo med delom, zbrisemo s papirjem.

S papirjem, tudi časopisnim, lepo očistimo pomivalna korita, vredra za odpadke, umivalne školjke in kadi, ogledala, šipe, štedilnika in kuhalnike.

V zadnjem času se vse bolj uveljavljajo papirnaté prtički, ki jih devamo h pogrinjkom.

Tudi zaščita raznih živil s papirjem se dobro obnese. Tako n. pr. zavijemo v poletni vročini salamo, sveže meso in podobno v pergamentni papir in denemo zavitek v očiščeno kurščice peči ali v pečico nekurejne štedilnika. Papir mora biti čist, da z njim ne okužimo živil.

narediti. Med sošolci se je slabo počutil, zato je mater vedno znova nagovarjal, naj ga pusti doma. Brez nje nikamor ni bil in pri igri s tovarisi je bil vedno tako osamljen. To pa zaradi tega, ker se je mati zanj preveč bala in ga je v tej preveliki ljubezni vzgajala v samotarju. V družbi sovratnikov in v šoli se je počutil vedno zelo negotovega, ker je mati pozabilna, da postaja fant velik in da bo moral v življenju samostojno misilit in sam odgovarjati za svoja dejanja.

O vsem tem je Matjaževa mati začela razmišljati tisti dan. Spoznala je, da sinovih želja po samostojnosti in uveljavljanju ne bo smela brez razumevanja odklanjati. Že nekaj časa mu ne brani, da ibi o majhnih osebnih zadevah odločal sam. Tako sme n. pr. porabit svoj denar za isto, kar si sam želi, in tudi telovadbe pri Partizanu mu ne prepoveduje, čeprav ga doma pogreša. Dve leti je že članica šolskega odbora, pa se je spomnila primera, ki so ga obravnavali lani. Za Cebulovega Miha je šlo. Fant v šoli ni mogel

RECEPTI

JEDILNIK

Jetri emoki
Solata ali kislo zelje

Jetri emoki: 10 žemelj, 30 dkg jeter, 10 dkg masti, 5 dkg drobtin, 3 jajca, sol, poper, majaron, čebula; zelen peteršilj.

Kruh zrezemo na kocke in namočimo v mleku ali vodi. Jetra nastragamo ali drobno zmeljemo, na masti preprazimo drobno zrezano čebulo, pridemo zrezan peteršilj in vmešamo ostale primes. Oblikujemo omoke in jih kuhamo 10 do 15 minut v sianem kropu. Serviramo jih s solato ali kislim zeljem.

Zelenjavna omaka za zimo: 3 kg paradižnikov, 1 kg paprike, četrto kg peteršilja, četrto kg zeleni, sol po okusu in salicil.

Zelenjavo očisti, zmelj na mesnem stroju, osoli in skuhaj, se vrčo napolni v kozarce, potresi s saticilom, zavezli, pokrij s krpmi in pusti, da se ohlači. Nato hrani v hladnem temnem prostoru.

SIPKOV KOMPOT

Pripravimo raztopino iz 1 kg sladkorja in 1 litra vode, jo prekuhamo in zvrnemo vanjo pripravljeni šipek (razpolavljen, očiščen, opran in odcejen). Dodamo sok 1 limone in vremo 10 minut. Nato kompot očladimo, napolnimo z njim kozarec in ga 20 minut pasteriziramo pri 90 stopinj C.

PRAKTIČNI NASVETI

Železni pekači radi rjavé, če niso shranjeni v suhem prostoru in nekoliko mastni. Zato jih ne umivajmo po vsaki peki, temveč jih samo zdrgnimo s papirjem. Tako pekač se vedno obdrži nekaj masobe, s katero smo ga namazali pred peko.

Stekleno posodo lepo osnažimo s surovim nastrganim krompirjem ali s koprivami oziroma s prešico.

Finejšo motno steklenico zbrisemo s krpicami, namečeno v alkohol.

Kvas ohranimo dalj časa svež, če ga natlačimo v steklen kozarec, tako da ne sega do vrha. Rob temeljito obrišemo. Na plitve krožnik nalijemo vodo ali kisa in povezeno nanj kozarec. Voda zapre zraku dohod in hkrati osvežuje kvas. Menjam jo vsak dan, medtem ko kis samo dolivamo. Paziti moramo, da voda ne pride v dotik s kvasom, sicer začne kvas vzhajati in nam voda potegne ves kvas iz kozarca. Če pa se nam to slučajno le pripeti, zamesimo kvasec in ga pustimo za kislo testo. Kvasec moramo namečiti vsaj pol dneva pred uporabo.

Prerezana limona ne plesni, ako leži prerezana stran na krožniku, na katerega smo kanili nekaj kise; ali pa limono zavijemo v celofan.

LAHEK JESENSKI PLASČ, KI JE ZARADI KLASIČNEGA KROJA VEDNO MODEREN

1+3-4 dobro (3) / zadrstvo (1)
odlično (5) / slabo (4)

odlično (5) / zadrstvo (1)

zadrstvo (1) / dobro (3)

PO DVANAJSTIH LETIH

Za deseto obletnico ustanovitve tovarne športnega orodja »Elan« v Begunjah, smo na današnjem dan pred dvema letoma zapisali:

»DESTLETNO DELO JE BILO NAGRajENO Z USPEHI. TA DAN NAJ BO PRELOMICA MED STARIM IN NOVIM.«

Danes, ko dvanajstič praznujejo obletnico ustanovitve, je to moč lahko samo potrditi. Ni treba ponavljati, da je »Elan« mlado podjetje, ki je zraslo še po vojni. To je eno izmed tistih podjetij, ki se je razvilo spontano iz majhne rokodelske delavnice v veliko industrijsko podjetje — v tovarno športnega orodja v centru Gorenjske. Delovna sredstva in pogoje dela si je bilo treba še ustvariti, kar jim je uspelo največ z dobro voljo in pozrtvovalnostjo.

Prvo desetletje je bilo prav v tem pogledu odločujoče: ali se bo novorojenček razvil v vrednega člana industrijske družine, ali pa bo že v svoji puberteti dobiti rahitično tavalo, ali celo propadel? Pa še eno: za obstoj, za življenje zasluziti ni težko, toda hkrati napredovati, prigospodariti si kaj — to je teže. Samo dober gospodar je temu kos. In v »Elanu« so bili temu kos! Dasiravno niso dokončali novogradnje, jedro nove tovarne že obratuje.

ZIBELKA DANASNJEGA »ELANA«

je pravzaprav v Cerknem na Primorskem. Smuči, katerih niso mogli dokončati leta 1944 za partizane v majhni delavnici bivše gostilne »Porezen«, so po osvoboditvi romale v nove, za to izbrane prostore na Zgošču in so prišle na trg po osvoboditvi kot prvi športni artikli.

Mlin, žaga in predilni obrat — vse to je bilo utesnjeno v tej zgradbi. Končno pa je iz predilnice »Lane« nastal »Elan«. Samo majhna sprememb in vrstnem redu črk in že je nastal povsem drug pomen, ne le za okolico, temveč za vso Jugoslavijo. »Elan« ni samo največje podjetje te vrste v državi, temveč je po velikosti in moči drugo v Evropi.

Pradedje — žagari, kolarji, mizarji, kovači in mlinarji, so zapustili temu okolju neizbrisani petcat — dobro dediščino. Povsem razumljivo je, da so dane okoliščine in pobuda oblasti ter nekaterih mizarjev narekovali ustanovitev »Elana«. V čedalje večjem številu so se tu začeli zbirati potomci rokodelcev begunjske okolice. Ustanovili so zadružno. Prizadevanja... pozrtvovalnost... in nekaj smisla za šport in steklo je, seveda počasi, toda vedno naprej, do sedanjega obseg. Od ustanovitve do danes je podjetje vsaj sedemkratno povečalo zazidalno površino, da ne govorimo o modernizaciji in strojnem parku. Največji razmah je podjetje zaznamovalo po letu 1953, ko so pričeli z novogradnjom. Seveda so bili za to potrebni večji investicijski krediti. Prav v zadnjih letih pa so naleteli na nepredvidene težave — na omejitev investicijskih kreditov. Kljub temu je delavski svet podjetja pred kratkim sprejel sklep: na vsak način postaviti še sušilnik, temperirnico in kotlarno. Zastopniki lokalnih oblasti so s pomisleki gledali na te nove zadolžitve: izpopolnitvi je bilo treba organizacijo podjetja, proizvodnjo, tehnično zaščito, prepotrebne sanitarne naprave itd. Odločitev je bila težavna. Tempo je postal neznosen. Podvojitev delovne sile, najemanje novih kreditov, osvajanje novih artiklov in s tem odpiranje novih obratov, prehod iz obrtniško-polserijske k seriji proizvodnji, porajajoča se konkurenca, po drugi strani pa ugodni komercialni sklepi, perspektive in možnosti plasmana športnih rekvizitov na domačem, predvsem pa na tujih tržiščih. Razumljivo je, da so merodajni organi s skrbjo spremijali razvoj dogodkov v »Elanu«. Ni namreč posebno preprosto, če socialistično podjetje zraste tako rekoč v eni sapi, kajti možnosti, da zaradi nepremišljenosti propade v isti sapi, ne manjka. Z naslonitvijo na komercialni izračun na ugodnosti prodaje in z vero vase so se lotili med drugim tudi proizvodnje smuči in badminton reketov, od katerih izvozijo okrog 70% v tujino. In prav v tem pogledu so dovolj močni, da nudijo dober zaslužek sebi in skupnosti. Za uspešno delo pa so bili vsekakor potrebni delovni prostori, stroji in seveda delovna sila.

PROIZVODNJA JE POD KONTROLO VRHUNSKIH SMUČARJEV: OD LEVE NA DESNO: OLIMPIJEC CVENKELJ, FINZGAR IN REPREZENTANT — TEKAC GORICNIK.

Sušilnica, temperirnica in kotlarna bodo kmalu dograjene. Ko pa bo po predvidenem načrtu celotna novogradnja dokončana, bo v podjetju stalno zaposlenih blizu 600 delavcev in nameščencev.

Zanimiva utegna biti tudi proizvodnja zadnjih dvanajstih let v številkah: 102.000 parov smuči, 45.000 smučarskih palic, 35.000 komadov sank, 700.000 komadov badminton reketov, 17.000 komadov hokejskih palic, 17.000 komadov nogobilov, 3000 raznih gasilskih lestev in nešteto drugih artiklov za zimske in vodni šport, dalje lahkoatletsko in telovadno orodje, rekviziti za otroška igrišča, reševalne naprave, zaščitna sredstva, gasilski rekviziti in drugo.

Vsekakor so te številke visoke, toda v primeri z današnjo kapaciteto podjetja, kar skrom-

ne. V sedanjih delovnih pogojih bodo v nekaj več kot v dveh letih kos zgoraj naštetti proizvodnji.

Primerjajmo še gibanje delovne sile, bruto proizvodnje in delovne storilnosti.

Danes, ko dvanajstič praznujejo obletnico ustanovitve, je to moč lahko samo potrditi. Ni treba ponavljati, da je »Elan« mlado podjetje, ki je zraslo še po vojni. To je eno izmed tistih podjetij, ki se je razvilo spontano iz majhne rokodelske delavnice v veliko industrijsko podjetje — v tovarno športnega orodja v centru Gorenjske. Delovna sredstva in pogoje dela si je bilo treba še ustvariti, kar jim je uspelo največ z dobro voljo in pozrtvovalnostjo.

Prvo desetletje je bilo prav v tem pogledu odločujoče: ali se bo novorojenček razvil v vrednega člana industrijske družine, ali pa bo že v svoji puberteti dobiti rahitično tavalo, ali celo propadel? Pa še eno: za obstoj, za življenje zasluziti ni težko, toda hkrati napredovati, prigospodariti si kaj — to je teže. Samo dober gospodar je temu kos. In v »Elanu« so bili temu kos! Dasiravno niso dokončali novogradnje, jedro nove tovarne že obratuje.

ZIBELKA DANASNJEGA »ELANA«

je pravzaprav v Cerknem na Primorskem. Smuči, katerih niso mogli dokončati leta 1944 za partizane v majhni delavnici bivše gostilne »Porezen«, so po osvoboditvi romale v nove, za to izbrane prostore na Zgošču in so prišle na trg po osvoboditvi kot prvi športni artikli.

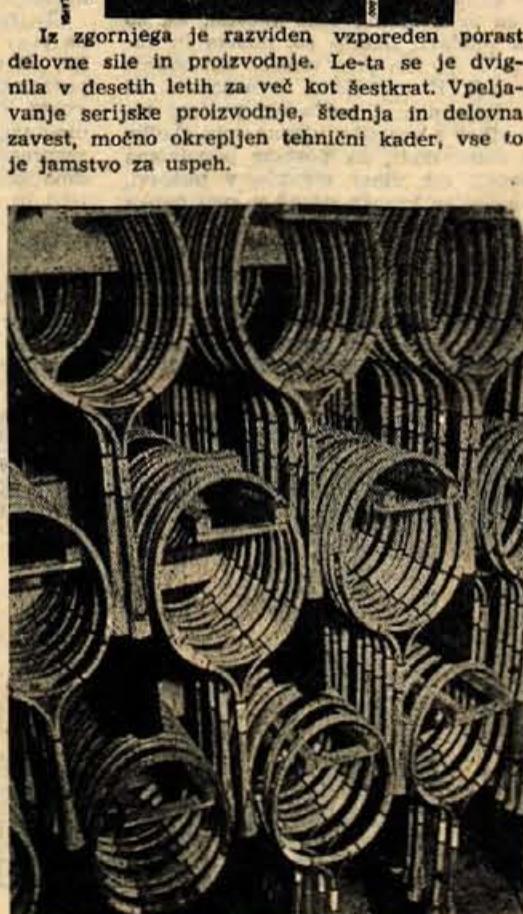
Mlin, žaga in predilni obrat — vse to je bilo utesnjeno v tej zgradbi. Končno pa je iz predilnice »Lane« nastal »Elan«. Samo majhna sprememb in vrstnem redu črk in že je nastal povsem drug pomen, ne le za okolico, temveč za vso Jugoslavijo. »Elan« ni samo največje podjetje te vrste v državi, temveč je po velikosti in moči drugo v Evropi.

Pradedje — žagari, kolarji, mizarji, kovači in mlinarji, so zapustili temu okolju neizbrisani petcat — dobro dediščino. Povsem razumljivo je, da so dane okoliščine in pobuda oblasti ter nekaterih mizarjev narekovali ustanovitev »Elana«. V čedalje večjem številu so se tu začeli zbirati potomci rokodelcev begunjske okolice. Ustanovili so zadružno. Prizadevanja... pozrtvovalnost... in nekaj smisla za šport in steklo je, seveda počasi, toda vedno naprej, do sedanjega obseg. Od ustanovitve do danes je podjetje vsaj sedemkratno povečalo zazidalno površino, da ne govorimo o modernizaciji in strojnem parku. Največji razmah je podjetje zaznamovalo po letu 1953, ko so pričeli z novogradnjom. Seveda so bili za to potrebni večji investicijski krediti. Prav v zadnjih letih pa so naleteli na nepredvidene težave — na omejitev investicijskih kreditov. Kljub temu je delavski svet podjetja pred kratkim sprejel sklep: na vsak način postaviti še sušilnik, temperirnico in kotlarno. Zastopniki lokalnih oblasti so s pomisleki gledali na te nove zadolžitve: izpopolnitvi je bilo treba organizacijo podjetja, proizvodnjo, tehnično zaščito, prepotrebne sanitarne naprave itd. Odločitev je bila težavna. Tempo je postal neznosen. Podvojitev delovne sile, najemanje novih kreditov, osvajanje novih artiklov in s tem odpiranje novih obratov, prehod iz obrtniško-polserijske k seriji proizvodnji, porajajoča se konkurenca, po drugi strani pa ugodni komercialni sklepi, perspektive in možnosti plasmana športnih rekvizitov na domačem, predvsem pa na tujih tržiščih. Razumljivo je, da so merodajni organi s skrbjo spremijali razvoj dogodkov v »Elanu«. Ni namreč posebno preprosto, če socialistično podjetje zraste tako rekoč v eni sapi, kajti možnosti, da zaradi nepremišljenosti propade v isti sapi, ne manjka. Z naslonitvijo na komercialni izračun na ugodnosti prodaje in z vero vase so se lotili med drugim tudi proizvodnje smuči in badminton reketov, od katerih izvozijo okrog 70% v tujino. In prav v tem pogledu so dovolj močni, da nudijo dober zaslužek sebi in skupnosti. Za uspešno delo pa so bili vsekakor potrebni delovni prostori, stroji in seveda delovna sila.

PORAST DELOVNE SILE

Iz zgornjega je razviden vzporeden porast delovne sile in proizvodnje. Leta se je dvignila v desetih letih za več kot šestkrat. Vpeljanje serijske proizvodnje, štednja in delovna zavest, močno okrepljen tehnični kader, vse to je jamstvo za uspeh.

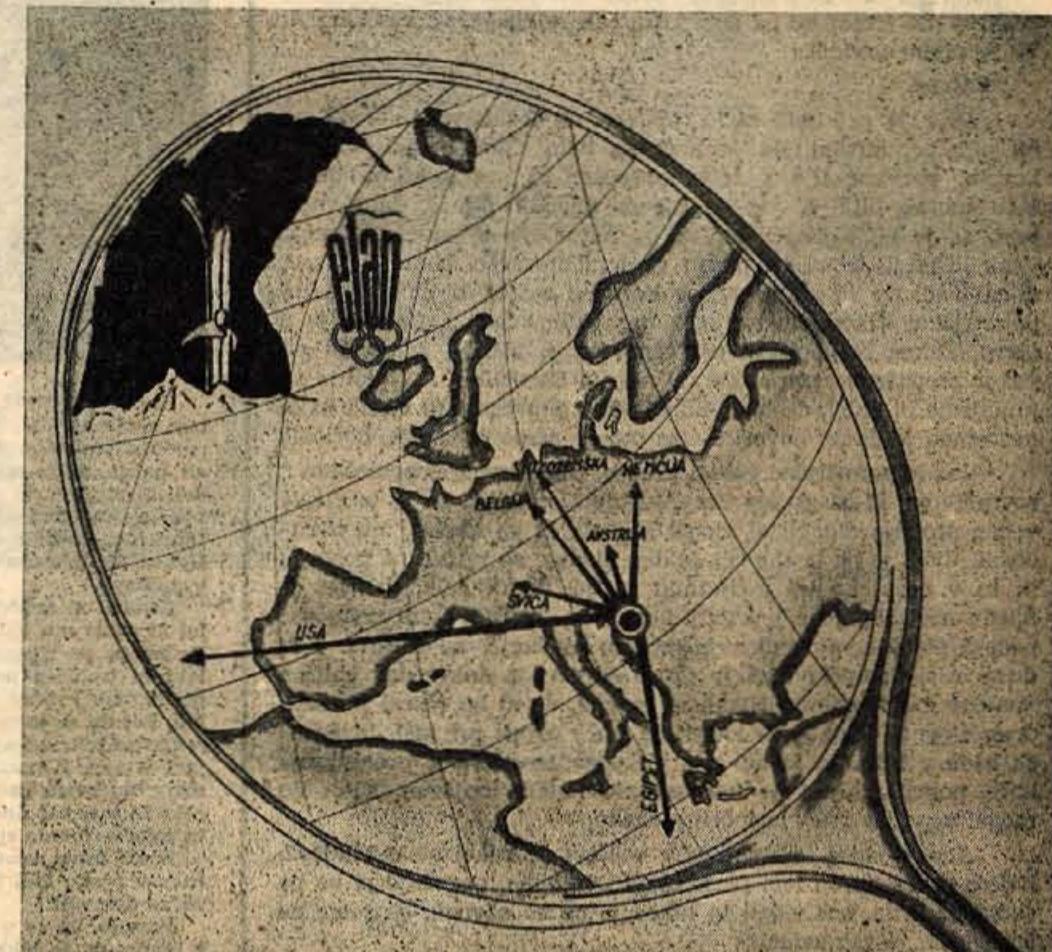

SMUČI IN BADMINTON REKETI STA GLAVNA IZVOZNA ARTIKLA

»Elan« izvaja svoje proizvode v glavnem v zapadne države: Zapadno Nemčijo, ZDA, Sveci, Nizozemska, Avstrija, Belgija in na jugu v Egipt. V načrtu imajo še mnogo trgovskih stikov z ostalimi zapadnimi in vzhodnimi državami.

Z dviganjem živilenskega standarda v svetu nastajajo vedno večje možnosti plasmana športnih artiklov. Tudi domačim športnim društvom

in ustanovam se odpirajo krediti. Zato je pričakovati torej tudi na domačem tržišču občutno povečanje realizacije. Napačno bi bilo naziranje, da stremi »Elan« po izvozu prav zaradi čimvečjih dobičkov pri prodaji. K temu jih je prisililo kopiranje zalog materiala, kajti trenutno je prodaja na domačem tržišču premajhna v primeru s poizvodnjo. Razumljivo pa je, da vpliva zaslužek pri izvozu na čim niže prodajne cene

na domačem tržišču. Surovine, posebno les, ki tvori osnovno proizvodnje, je zelo drag, posebno še zato, ker uporablja podjetje le visokokvalitetni les, predvsem jesen. Razen tega pa je podjetje vezano tudi na uvoz raznih surovin, kot so specjalne drsne ploskve za smuči, vijaki, razni laki in drugo. Prav zategadelj so izdelki razmeroma še dragi.

»Elan« predstavlja v predelovalni lesni industriji Jugoslavije pomemben činitelj, prav posebno še v izvozu. Težki milijoni deviznih dili-

TELOVADNICA, KI JO JE OPREMILO PODJETJE »ELAN«

narjev, zlasti v zadnjih letih, so vsekakor pomemben prispevek k stabilizaciji naše trgovinske bilance.

V sklopu občine skrbi »Elan« tudi za koprodukcijo proizvodnje z manjšimi podjetji sorodne stroke, ki nimajo stalnega tekočega dela in s tem krepi gospodarsko moč okolja.

Ne smemo pa pozabiti, da je podjetje sezonskega »značaja« (sezona za letne rekvizite traja od februarja do septembra, za zimske pa od septembra do februarja), vse ostale mesece pa se mora proizvajati na zalogo. Te zaloge pa vsekakor vežejo prekomerne obratne kredite, kar dela podjetju največ težav.

V primeru, da kak artikel ne bi bil več aktualen, ima podjetje tudi vse možnosti za preusmeritev proizvodnje. To je tudi potrebno, ker se v športni arenai porajajo stalno nove igre, ki zahtevajo tudi nove rekvizite.

Vzporedno z gradnjo in v okviru danih možnosti pa se krepi tudi notranja organizacija v

»ELAN« ZASTOPAN NA MEDNARODNIH VELESEJMIH

„ELAN“ BEGUNJE

Starega Fuldo poglej! Ko pride v kovačnico, je ves zanič, roka se mu trese, ko pa dobi kozarček zelenega, se ves razvivi. To je pijanec, vidiš.«

»Aha.«

»Da,« je prikimal stric. »Težko najdeš kovača, ki bi ne bil pijanec. Mislim, da je kovaško delo tako. Stojiš pri nakovalu, pot kar lije s tebe, presušen si kot kresilna goba, zato moraš pititi. A jaz se nisem návadil pijače. Moj rajni brat, ta je bil pijanec, čeprav ga nikoli nisem videl pijanega. Vsak čas je odprl omaro in ga izplil kozarec, samo kozarec, nikoli več! Če bi pa vse tiste kozarce seštel, bi bilo vina na polvnjak! Jaz pijem samo, kadar vidim, da...« Zmajal je z glavo, kakor bi odganjal nadležno misel. »Vidiš, zdaj je bil kakor presušena zemlja. Zaradi Ane in Dominika... Napil bi se in najraje bi videl, da bi se nikoli več ne streznil. Si slišal, kako nesramno je danes govoril? Ona mu pa samo pritrjuje, norica!«

Aleš je zamišljeno gledal predse. Občudovanje, pomešano s sovraštvo, ki ga je ves čas čutil do Dominika, se je iz dneva v dan stopnjevalo. Ni si mogel kaj, da bi ga skrivaj ne občudoval. Videl je na lastne oči, koliko kladivc so zvzili na postajo, in to v času, ko vsi podjetniki tožijo, da ni dela. Prevzel je Španu naročilo, grdo je storil, res, toda... Tudi ljudi sramotno poceni plačujejo, a vendar je močan, močnejši od drugih. Kdo drug bi si to upal? Aleš je skoro od prvega dne vedel, kakšne namene ima Dominik. Nikoli ni omenil, da si bo moral poiskati drug vigenc, delal je in kazal, da hoče ostati pri hiši. Priženiti se hoče v hišo, to in nič manj. Gospodar polovice premoženja hoče postati. Aleš je kar telesno mučila bojazen, kako bo mogel segati v roke bodočemu svaku.

»Ana je zdaj kakor pijana vešč,« je rekel stric Miklavž. Kakor vešča okrog luči pleše okoli Dominika, nazadnje si bo pa osmodila krila, boš videl! In nihče je ne bo odvrnil, če sama ne spregleda, je vse zaman.«

»Seveda...«

»Če bi bil jaz na tvojem mestu, bi ji odprl oči. In Dominika bi spravil iz hiše, naj stane, kar hoče. Pognal bi ga, ko bi bila polovica moja, kakor je tvoja in bi imel še strica in vse poštene ljudi na svoji strani.«

Aleš je opazil, da iz strica govorí vino, v kratkem času je starec izpraznil tri kozarce.

»Kaj morem?« je menil. »Toda, ko bom imel leta in bom gospodar na svojem, mu bom pokazal, do kod sega njegova pravica. Leta pa bom imel kmalu.«

Miklavž se je smejal iz pijane omotice. »Všeč si mi, Aleš,« je zatrdil. »Samo leto dni še, ne, celo manj, pa bomo gospodarili, da bodo vsi strmeli!«

Potem sta utihnila in Aleš je razmišljal o vsem, kar sta govorila. Stokrat je že vse premislil in vedel, da ne more ničesar storiti. Od tistega dne, ko se je vrnil iz Ljubljane, je bilo vedno isto: Ana in Dominik, Dominik in Ana, za vsem pa vigenci in boj za premoženje. Aleš ni nikoli poprej mislil, da bi se utegnila Ana nekega dne omožiti, toda zdaj, ko je tako prišlo, ji tudi ni hotel braniti. Naj se omoži, samo Dominika naj bi nikar ne jemala, Dominika, ki mu ni zanjo, ampak samo za vigence, za zemljo, za hišo! Ali sestra ne čuti, da bi se Dominik niti ne obrsnil oboj, če bi mogel dobiti premoženje brez ženitve? Oh, in Ana je bila vendar zmeraj tako pametna...«

Pred gostilno se je ustavil voz in noter so prišli fantje. Španov Johan je zaklical v sprednji sobi:

»Jarem, štefan vina in pehar ovsa prinesi!«

Gostilničar je začuden zmajeval z glavo in jih vprašal, kje so se ga že tako zgodaj navlekli.

Plodne puščave

Kaj je puščava? Ce pogledamo v leksikon, bomo našli tam zapisano, da je puščava »nenaseljena pokrajina s sila revnimi padavinami in zato z zelo skromnim rastlinjem ali pa ga sploh nima.« Tako leksikon. Kljub temu pa v nobeni puščavi ne manjka popolnoma živil bitij — rastlina in živalstvo ali celo ljudi — ki klubujejo puščavi. Resnično, če bi hotel najti posebno izrazit primer trdživosti in upornosti, potem bi moral iti iskat tak primer v puščavi.

Zamisli si peščeno progo v arabski puščavi, kjer pet let ni padla niti kaplja dežja — pusto in turobno, izumro. Potem pa se lepega dne prevleče nebo s hudournimi oblikami in tropičenim nalin se vsuje iz njih. Vodne množine proniknejo v zemljo in jo ovlažijo. Tako se pokrije pušča, kot da se jo je dotaknila ruka dobrega duha, z nežno preprogo zeleno travice, na milijone skromnih cvetov se pojavi v njej. Z naravnost neverjetno naglico rasto, od semena do cveta in spet k semenu nazaj — vse dostikrat celo že v nekaj dneh. Nato pa same spet počiva v pesku in čaka — morda spet pet let — na naslednjo kapljivo moče.

Seme travcev, ki jo posebno ljubijo kameli, lahko čaka v pesku tudi do deset let in takoj vzkali kakor hitro začne deževati.

Pravijo, da so v puščavi bilke, ki ob dežju tako »white as rastjo, da jo lahko zasleduješ s prostimi očmi, da torej sicer ne slišiš, pač pa vidiš »travo rastjo.«

Se v veči meri kot rastlinstvo se seveda živalstvo prilagodi trdotam puščave. Staro je poročilo, da more kamela sprejeti toliko vode vase, da vzdrži tudi pet ali celo sedem dni brez nje; bili so baje celo primeri, ko ni žival okusila devet dni nobene vode in ni poginila. Razen tega pa je obdarjena s tako finim instinktom, da sledi vodo milje in milje daleč in nomad, ki se je v puščavi izgubil, pusti kamelo, da sama vodi karavano, ker zaupa njenemu instinktu in ve, da bo žival rešila sebe in ljudi pogina od žeje. Zanimivo je, da se kamela nikdar ne da prevarati od fate morgane, ki je upropastiла žele toliko izgubljenih cev v puščavi.

Seveda se je tudi človek, ki ima opravka s puščavo ali celo tam biva, prilagodil puščavi. Beduinski rodovi imajo nenavadno razvit občutek za napoved dežja. Celo to uganje, kje bo deževalo. Zato hite na tisto se z vsem, kar imajo, posebno pa z živino. Navadno dokaj dobro uganje in se za kratek čas naselijo tam, kjer je deževalo ter popasejo s svojo živinico svežo vzkilo travo.

V puščavi, kjer na tisoče kvadratnih kilometrov ni nobene steze, kaj šele ceste, pozna tak nomad vsak gréček, vsako vzpetino, samo da jo je le enkrat viden in po njej se hitro orientira, kje se najde voda.

Njegova oblačila so se sčasoma tako razvila, da so kar najbolj prikladna puščavi. Debela so, mehka in valovita, da ravnotako varuje telo pred vročino kot obdrže debeli zidovi hiš v hiši. K najhujšim nevarnostim, ki mu groze v puščavi, šteje nomad puščavski peščeni vihar. Kadar divja tak vihar vso silo, utegne celo gladko okensko steklo tako razpraskati, da postane popolnoma neprozorno. Ce presenetil tak vihar nomada v puščavi, se vleže za svojo kamelo, se krepko ogrne v svoj debeli plasti in čaka, da vihar pojena.

Naziranje, da puščava sestoji le iz peska, je tedaj zmotno. V Sahari je peščenih tal manj kot šestina. Značilna površina je pravzaprav zrnata, trda podlaga, posuta s kot pest debelim kamenjem. Tudi niso puščave vedno ravne. Sahara ima v svoji notranjosti precej visoke vzpetine in potovanje po njej je večno navzgor in navzdol.

Pogosteje kot si mislimo, je neposredno krv človek, da se pusta področja tako široko. Okrog puščave leži napol pust pas stepne, porasel z nizko travo, kjer pada toliko dežja letno, da more uspevati nizka trava in trdoživo grmičje. V take kraje prodro potem nomadi s svojimi čredami in uničijo še tisto malo rastlinja, ki branji puščavskemu pesku, da bi se širil. Nomadi pa se selijo dalje in pripravljajo tako tla puščavi. Tako se je v zgodovini zgodilo že mnogokrat. Egipt na pr. je bil svojčas napol puščava. V sedmem stoletju so pri svojem vodoru Arabci pripeljali s seboj velike črede kamel, goveda in ovac in kmalu je bil Egipt, izvzemši rodovitno Nilovo dolino, polna puščava in je tak tudi ostal.

Najizdatnejše orožje v boju proti prodiranju puščave je kajpada voda. Najstarejša metoda je bila, da so napejali vodo po kanalih na vse strani. S to metodo je Egipt prebil per tisočletij. Ze izza časov Faraonov razpeljajo Nilovo vodo po času poplave po kanalih na polja in spreminjajo puščavo v rodovitno zemljo, ki je včasih prehranila tudi nad štirideset milijonov ljudi. Danes troši Irak (okroglo 5 milijonov prebivalcev) večjidel svojih dohodkov od trgovine z nafto za obnovno in izboljšanje starega namakanega sistema, ki so ga nekoč razredili Džingiskanove tolpe. In v Libiji je več kot dvesto starih studenec očiščenih, da dajejo vodo ravno tako kot svoj čas — pred dvatisoč leti.

Moderni človek pa razvija zdaj novo metodo, po kateri bo oskrbel puščavo z vodo: navrtava podzemeljske водne rezervarje. Stoletja pronica dež že v puščavi skozi pesek v globino, dostikrat sto metrov globoko in več, dokler ne dosepi do nepropustne plasti, kjer se potem zbera. V Sahari je doslej ugotovljenih dvoje takih ogromnih podzemeljskih vodnih rezervarjev. Pri Zelfani v severozahodni Sahari so pri vrtanju v globini 1200 m naleteli na eno teh vodnih skladisič. Ustvarili so takoj cvetočo oazo.

Med najčudovitejša podzemna vodovoda pa prištevamo prav pravcat podzemsko reko, ki teče pod Nilom v mogočnih skladih 90–270 metrov globoko. Začenja se nekje blizu Luxorja in sledi Nili do njegove delte 900 km v dolžini. Ta reka je po količini svoje vodne množine mnogo mogočnejša kot Nil.

To reko je Naserjev predhodnik Hafis Afifi izkorisčal na prav senzacionalen način. Kupil je kakih 125 ha zemlje, ali pravzaprav brezupne puščave. Nato je zavrtal do podzemskih reke dvoje velikih studenec in postavil dve veliki črpalki, nato pa dal natrositi na pesek gnoja, umetnega in naravnega, in danes se okrog njegove vile razprostira zeleni poljan v vinogradih rasto pomaranče, citrone, dateli in grozdje najboljše kakovosti, ima velike črede živine in pridelja ogromne količine žita in klaje za živali.

Toda za črpanje vode je potrebna energija in vsa dodsedana sredstva za proizvajanje so bila dokaj draga. Ta neprikalna sredstva bo v bodoče nadomestila atomsko energijo in prav tu je zanje najizdatnejše torišče. Potem puščave ne bodo več sovražniki človeka, ampak naši prijatelji in zaveznički.

37.

38.

39.

40.

10

Ni se zgodilo tisto, kar bi vsi pričakovali. Stari Vallfan in njegova sinova sta se vrnila, no da bi ujela tolovanja. Ušla sta jim. Huck ju je počakal pred hišo, oni pa so ga začeli spraševati, zakaj jima je sledil. Huck bi se bii že skoraj zarekel, da zaradi zaklada, vendar se je iz zagata kmalu izkopal. Pa je spet padel v past, menjal je barve kot kameleon. Vallfan in sinova sta mislila, da je fant preveč prestrašen in sta mu velela, naj se odpošije in vso stvar prespi.

Vtem se je raznesla po mestecu novica, da Toma in Becky ni. Družilica, ki je preživljala veselje ure na zabavi pri Douglasovi vdovi in potem v jami, ni opazila, da ju ni bilo iz nje. Tetka Polly in Beckyna mati sta bili do smrti prestrašeni. Vse mesto sta spravili na noge. Mnoge ljudi je tisti dan obiskalo tetu Polly in gospo Thatcherjevo in prizadevali so si, da bi jih potolažili. — Vso dolgo mučno noč je mestec čakalo novice, kajti moški so se odpravili v jamo iskat izgubljenca.

Tom in Becky sta se nekaj časa v jami držala družbe. Ko sta se naveličala iger, sta začela hoditi po zavitih hodnikih dalje, nosila sta pred seboj svečo in brala na stenah imena, datume, poštne naslove in izreke, s katerimi so bile skale popisane. Hodila sta dalje, kramljala sta in nista opazila, da sta začila na stranpoti, kjer steno niso bile več popisane. Kmalu sta prišla do kraja, kjer je potoček žubrel preko kremenov. Z občudovanjem sta si ogledovala krasne stalagmitne in stalaktite.

Kar naenkrat sta se znašla med kopico netopirjev. Na tisoče jih je bilo v gručah. Luč jih je znamirjala in jeli so se besno zaletavati vanjo. Tom je poznal njihove navade in tudi nevarnost takega početja. Zgrabil je Becky za roko in jo odvedel v prvi stranski rov, kjer ga je dosegel. To je storil ravno prav čas, kajti netopirji so ju zasledovali daleč v rove. Ubežnika sta se umikala v vsak novi rov, ki sta najnaj naletela in končno sta se nevarnih zveri zneblila. Ko sta obstala, je bilo okoli njiju vse tiho...